

Moniek Merkx

Beeld en beweging is alles, in het theater van nu

Om meteen maar met de deur in huis te vallen, ik wil het hier niet alleen hebben over het theater van nu, sterker nog, ik wil graag om te beginnen terug gaan naar de jaren 80. Toen studeerde ik namelijk aan dit instituut. En omdat ik veel naar dans ging kijken en t zelfs ook af en toe deed, kwam ik op het idee om mijn afstudeerscriptie te schrijven over die, door mij zo bewonderde dans. (mijn helden waren bijv. Hans van Manen en natuurlijk Pina Bausch) Maar wat bleek: niemand kon mij daarbij helpen en in feite zag ook niemand iets in het idee.

Ik vond na wat omzwervingen een wetenschappelijk medewerker van de afdeling psychologie in Utrecht die ook dansrecensent was en die me wel wilde begeleiden, maar die me ook met nadruk adviseerde geen pretenties te hebben en bij het begin te beginnen. Mijn scriptie werd een onderzoek naar de moderne en post moderne dansontwikkelingen in Nederland. Ik voelde me een pionier en dat bleek ik ook te zijn.

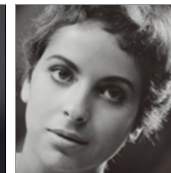
Werkend in de praktijk kreeg ik de titel dansdramaturg toebedeeld. En eind jaren 80 en begin jaren 90 vond ik mezelf regelmatig terug in studio's met choreografen die zich vaak totaal verloren in de techniek van het dansen maken en mij dan gebruikten om iets te roepen over de

structuur, de opbouw en de betekenis van wat ik zag. Dat deed ik volkomen intuïtief.

De enige literatuur die me gek genoeg in die tijd hielp was een boek over filmscenario's schrijven. Over hoe je verhalen op kon bouwen met beelden, over de keerpunten in die verhalen, over opbouw in montage en over de werking van muziek. Maar in feite hielp me nog het meest het idee uit dat boek dat je altijd in een begin, een midden en een einde moest denken.

Het klinkt als een open deur maar ik gebruik als regisseur nog steeds dit denken: je kijkt naar een serie bewegingen, beelden en die plaats je dan in de tijd. Nog steeds helpt het me om als regisseur uit te zoomen en te kijken naar het begin, het midden en het einde van het hele stuk, of van een beeldenreeks of van een scene. Het helpt structuur maken zonder dat je meteen steun hebt van een narratieve lijn. Zoiets simpels laat me denken over dynamiek, over muzikaliteit en over ontwikkeling.

Een slogan die ik verder uit die tijd meenam en die nog steeds heel bruikbaar voor me is: beweeg niet, als niets je beweegt (ik weet even niet wie ik nu citeer). Maar dit ging voor mij over het zoeken naar een gemotiveerde vorm. Of je nu met een mis-en-scene bezig bent, een animatie of een bewegingssequentie. Altijd is de zoektocht naar een intrinsieke drijfveer of lading nodig. Een vorm om de vorm is saai.

A black and white portrait of a man, likely a pilot, resting his chin on his hand. He is wearing a dark jacket and looking slightly to the right. The image is framed by a thin black border.

En dan nu toch een vraag voor alle dramaturgen in de zaal:

Dank u voor uw aandacht.

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM